

De groothandel

Samenvatting sectorbeschrijving

Werkgelegenheid blijft ondanks de crisis groeien

Groothandelsbedrijven leveren aan bedrijfsmatige afnemers goederen die buiten de eigen onderneming zijn vervaardigd. Zij treden op als intermediair die vraag naar en aanbod van een bepaald type goederen bij elkaar brengt en die voor zijn afnemers deels de functie van voorraadbeheer vervult. Als grootste in- en uitvoerder neemt de groothandel bijna 40 procent van de totale goederen in- en uitvoer voor zijn rekening en is daarmee een enorme waardegenerator voor de Nederlandse economie: de omzet bedraagt bijna € 420 miljard. In de groothandel werkten in 2012 ruim 520.000 personen. De sector kent in dat jaar 470.000 werknemers en 51.000 zelfstandigen. De werkgelegenheid in de sector groothandel is ondanks de crisis blijven groeien. Vooral het aantal zelfstandigen is met een groeipercentage van ruim 6 procent sinds 2005 fors toegenomen.

UWV verwacht dat het aantal banen in de groothandel ook de komende jaren zal blijven stijgen, al ligt het groeitempo lager dan in voorgaande jaren. In 2018 zijn er naar verwachting 500.000 banen van werknemers, terwijl het aantal zelfstandigen ook toeneemt, met zo'n 5%.

Veel vaste banen op middelbaar en hoger niveau in de groothandel

In de sector groothandel werken meer mannen dan vrouwen. Wel is het aantal vrouwen de afgelopen jaren sterker gestegen dan het aantal mannen. Inmiddels is ruim 30 procent van de werkzame personen vrouw. Wat daarbij ook opvalt, is dat het in de sector groothandel gaat om 'grote banen'. Dat betekent dat de gemiddelde werkweek in de groothandel voor mannen 34 uur bedraagt en voor vrouwen 27 uur. Het percentage flex in de groothandel is met een range van 3 tot 6 procent zeer beperkt.

Het gemiddelde opleidingsniveau in de groothandel is betrekkelijk hoog in vergelijking met andere sectoren. Slechts een beperkt deel van de (technisch) commerciële medewerkers in de groothandel beschikt niet over een startkwalificatie. Daarnaast ligt bijna een derde van de banen op elementair en lager niveau, zoals die van laders, lossers, magazijnmedewerkers en inpakkers.

Na dramatische terugval gaat de komende jaren het aantal vacatures weer groeien

Was na de hausse in 2007 sprake van een dramatische terugval in het aantal vacatures (van 84.000 naar 43.000), daarna krabbelde de sector weer licht op (50.000 vacatures in 2011), waarna het aantal vacatures wederom daalde in 2012 (40.000 vacatures). Met name de binnenlandse groothandel, die sterk verbonden is met en afhankelijk van de investeringsmarkt en consumptieve bestedingen, heeft het zwaar te verduren. De grootste daling aan vacatures doet zich voor op lagere beroepsniveaus: magazijnmedewerkers, vrachtwagenchauffeurs en heftruckchauffeurs. Het aantal openstaande vacatures in het hogere segment laat stijging zien: inkopers, commercieel-administratief medewerkers en leidinggevenden inkoop en verkoop.

UWV verwacht dat het aantal vacatures in de groothandel de komende jaren weer licht zal stijgen zodat tussen 2015 en 2018 een gemiddeld niveau van 50.000 ontstane vacatures per jaar wordt bereikt. Dat ligt evenwel nog ver onder het niveau van de topjaren van voor de crisis.

Er verandert veel in de groothandel

Van oudsher is de groothandel ook financier van veel ketens. De groothandel wordt steeds vaker gedwongen tot het nemen van meer risico in de keten. Dan neemt de groothandel het risico over van de ketenpartners terwijl daar niets of weinig tegenover staat. De groothandel is lang het toonbeeld geweest van weinig faillissementen. Mede door het nemen van meer risico's in de keten neemt ook het aantal faillissementen in de groothandel toe.

Er verandert veel in de groothandel. Voorbeelden hiervan zijn: concentratie en centralisatie van processen, minder fysieke vestigingen, langere bedrijfstijden, van onechannel naar multichannel (online bestellen en fysiek in de winkel door merchandisers), toevoegen van waarde in de keten (door verticale of horizontale integratie), de rol van automatisering en ict (van kassa-automatisering tot het volgen van het product in de keten, robotisering van magazijnen) en meer focus op risicobeheersing.

Inhoud van functies en samenstelling werkgelegenheid wordt anders

Dat heeft ook invloed op de inhoud van functies en het functiegebouw. De werkgelegenheid in de sector Groothandel blijft op peil, maar de kernbezetting in de groothandel wordt beperkter en er worden meer taken en activiteiten geoutsourcet, bijvoorbeeld rond ict. Er is ook sprake van verandering in functies:

meer ict, meer automatisering, meer technisch personeel en commercieel technisch talent dat in de huid van de klant kan kruipen, verenigd in één functie. Andere functies verdwijnen deels (vorkheftruck, orderpickers, caissières). Het functiegebouw schuift omhoog. En er is behoefte aan meer focus op kennis van vreemde talen.

Schaarste in commerciële functies en bij productspecialisten

Uit de sectorbeschrijving komt ook naar voren dat bevraagde groothandels – ondanks de crisis – schaarste zien voor een aantal functies in de groothandel. Groothandels zien vooral schaarste bij commercieel-technische medewerkers, technisch/productmanagement, productspecialisten die zowel technisch, commercieel en adviesvaardig moeten zijn en teamleiders/ eerstelijns-managers. Relatief weinig schaarste wordt ervaren op het gebied van staffuncties op hbo/wo-niveau, arbeidsintensief productiewerk en op het gebied van logistieke activiteiten. De sectorbeschrijving groothandel laat zien dat er tot 2016 grote wervingsproblemen zijn voor technisch-commercieel medewerkers. Dit is een beroepsgroep die daarmee de komende jaren goede arbeidsmarktperspectieven laat zien.

Aantal MBO- studenten gestegen maar krimp verwacht in komende jaren

In het schooljaar 2012/2013 volgen ruim 11 duizend mbo-studenten een opleiding voor de groothandel. Dit is 32 procent meer dan in het jaar daarvoor. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door een stijging van het aantal BBL-studenten van de opleidingen Assistent logistiek medewerker en Logistiek medewerker. Een andere sterke stijging vond plaats bij deelname aan de BOL-opleiding (junior) Accountmanager. Het totaal aantal mbo-studenten dat een groothandelsopleiding volgt, neemt naar verwachting de komende jaren af. De perspectieven op werk zijn in het algemeen 'goed' voor gediplomeerde schoolverlaters die de arbeidsmarkt opstromen. In de groothandel zijn voor de meeste opleidingen ook meer dan voldoende stageplaatsen beschikbaar.

Forse stijging NWW-bestand duidt op ruime arbeidsmarkt

De meeste niet-werkende werkzoekenden (NWW'ers) staan ingeschreven voor het beroep commercieel-administratief medewerker verkoopafdeling, voor vrachtwagenchauffeur, voor verkoper groothandel en voor handmatig inpakker. Overigens komen veel beroepen uit de groothandel ook in andere sectoren voor. De grootste stijging van het aantal NWW'ers is te zien bij de managers groot-/ detailhandel (+64 procent), inkopers (hoger, +62 procent) en vertegenwoordigers van technische producten (+61 procent). Gedeeltelijk arbeidsgeschikten zoeken vooral – en in toenemende mate – werk als handmatig inpakker en vrachtwagenchauffeur.

De spanningsindicator geeft een goede indicatie van overschotten en tekorten. De spanningsindicator toont dat er in 2013 voor bijna alle beroepen in de groothandel sprake is van een (zeer) ruime arbeidsmarkt. In de loop van de periode 2011-2013 is die arbeidsmarkt ook steeds ruimer geworden. In 2012 was de arbeidsmarkt nog krap voor de volgende beroepen: lader, lossers, magazijnknecht; bezorger, koerier; inkoper; vertegenwoordiger niet eerder genoemd (neg) en vertegenwoordiger technische producten.

Veel mogelijkheden voor zij-instroom

Het volume instroom in de groothandel bedroeg in 2010 ruim 75.000. Dat is afgezet tegen de omvang van de werkgelegenheid zo'n 19 procent en ligt ruim boven het landelijke gemiddelde voor alle sectoren (16 procent). In vergelijking met andere sectoren zijn veel instromers in de groothandel afkomstig uit een andere sector. De instroom van schoolverlaters in een baan in de groothandel ligt met 8-9 procent veel lager dan het landelijke gemiddelde (17 procent). De instroom vanuit een uitkering ligt iets lager dan het landelijke gemiddelde van alle sectoren.

Arbeidsmarktperspectieven naar regio zeer verschillend

De arbeidsmarktperspectieven in de sector Groothandel zijn heel gunstig in Food Valley, Rivierenland, Flevoland, Midden-Holland en Drechtsteden. De arbeidsmarktperspectieven in de sector Groothandel zijn gunstig in Zuid-Gelderland, Groot-Amsterdam, Haaglanden, Zuid-Holland Centraal en Midden-Brabant. De arbeidsmarktperspectieven in de sector Groothandel zijn minder gunstig in IJsselvechtstreek en Twente. De arbeidsmarktperspectieven in de sector Groothandel zijn veel minder gunstig in Groningen, Friesland, Drenthe, Stedendriehoek, Midden-Gelderland, Achterhoek, Gooi- en Vechtstreek, Noord-Holland Noord, Zuid-Kennemerland, Zeeland en de drie Limburgse arbeidsmarktregio's. De andere arbeidsmarktregio's laten een gemiddeld beeld zien.